

הַלְכוֹת פֶּסַח סִימָן תְּנָה

ביאורים ומוספים

ואף אם לא אפאה מיד, אלא שהיה בלישתה פחות משיעור מיל, כתב לקמן (סי' תסב ס"ק ה') ובשעה"צ שם (ס"ק ח') לענין הלש במי פירות עם מים, שלא קנסהו בשוגג, ומותר באכילה על כל פנים בשעת הדחק. מאידך, החזו"א (או"ח סי' קכא ס"ק יב ד"ה ומ"פ) כתב שאם שהיה אפילו זמן מועט, אין האיסור משום קנס אלא משום חשש חימוץ, ואסור אף בשוגג, הן באכילה והן בהנאה ושהייה בפסח.

[משנ"ב ס"ק לו]

כְּדִי שְׂלֵא יִבְטַל מַצָּת עֲשֵׂה דְאוֹרֵיחָא, גַּש לְהַקֵּל לְלוֹש פְּתוּסִים.⁶⁷

57 אבל עבור אכילת מצה בליל יום טוב שני, הסתפק הפמ"ג (משב"ז ס"ק ו') אם אפשר להקל וללוש במים שאינם מים שלנו, שהרי בומנינו אנו בקיאים בקביעות החרשים ויודעים שאין זה יום טוב ואין כאן מצוה מן התורה, שהרי אין דין יום טוב שני אלא משום מנהג אבותיכם בידכם' נכמו שכתב המשנ"ב לקמן (סי' תצו ס"ק א'), או כיון ששני הימים דין אחד להם, אפשר ללוש במים שאינם מים שלנו גם לצורך אכילת ליל יום טוב שני.

ומשמע מדברי המשנ"ב שהוא הדין שאין להקל ללוש במים שאינם מים שלנו לצורך אכילת פת ביום טוב, אף שלעיל (סי' קפח ס"ק כו') כתב שיש חיוב אכילת פת ביום טוב [וראה במג"א שם (ס"ק ט) ובפמ"ג שם (אי"א ס"ק ט) אם חיוב זה הוא מן התורה או מדרבנן].

[משנ"ב ס"ק לז]

לְצַאת יְדֵי חֵיבַת מַצָּה לְיֵלֶה רְאוּנָה.⁶⁸

58 ואף לצורך ליל יום טוב שני, מבואר בחק יעקב (ס"ק טו), שהוא מקור דבריו שאין ליקח ממצות אלו.

[ביה"ל ד"ה יש]

וְהָנָה הַפ"ח חֲקֵמִיד כָּקֵל כְּתוּבִי⁶⁹ וכו', דְלִדְעַת נְשִׂי עָקֵר הָיִן פְּתוּסִים שְׂלֵא לְנוּ קָאֵי בְּנִקָּא אֲמַעְיָנִינֵנו.⁶⁰

59 אפילו בדיעבד ובשוגג ואף בשעת הדחק, וביאר שכיון שהאיסור הוא משום חשש חימוץ, אין לחלק בין שוגג למוזד. והוכיח, שמי"מ בהנאה מותר קודם שחבא העיסה לדי חימוץ.

60 וראה במשנ"ב לעיל (ס"ק ג ו-טז).

[ביה"ל ד"ה מים]

או פּוֹשְׁרִין וכו' בְּיָן שְׁפָתְבָטְלוּ בְּצוּנָה.⁶¹

61 והיתר זה, כתב החק יעקב (ס"ק יז) שהוא אף לדעת האוסרים ללוש במים חמים שנצטננו לגמרי [ראה משנ"ב לעיל (ס"ק כט)], שכיון שמים אלו נצטננו על ידי ביטול במים צוננים מותר לכל הדעות ללוש בהם.

ומשמע מדברי הביה"ל שלכל הדעות אין להתיר מים פושרים שנצטננו אלא באופן שנתבטלו ברוב ונצטננו, אמנם, מים שנתחממו ביד נחומת עבה ונעשו פושרים, כתב בביה"ל לעיל (ד"ה ומים) שאם נצטננו, לכל הדעות מותר ללוש בהם לצורך מצות.

[משנ"ב ס"ק כח]

או אַחַר הַהִלָּת הַלְלֵהָ⁶¹ וכו', שְׁכָבֵר נְהַקְרָרוּ פְּאוּרֵי דְבִיבָה יְרִידָתָם.⁶²

51 וכדלעיל (ס"ק ד'), שאף שלכתחילה יש לשואבם בבין השמשות, מי"מ אם שאבם מבעוד יום מותרים הם אחר לינת לילה, ואם שאבם אחר תחילת הלילה מותרים הם על כל פנים אחר לינת י"ב שעות.

52 וכן כתב בשו"ת נודע ביהודה (או"ח מהדו"ת סי' סז) שמי גשמים אינם חמים, והקשה שם (בהגה"ה מ"ב המחבר) שמדברי הרמ"א לעיל (ס"א) שאין לשאוב מן הנדרות בזמן הפשרת שלגים וגשמים משמע שמי גשמים חמים הם, וכמו שכתב המג"א (ס"ק ה').

[משנ"ב ס"ק כט]

אַפְלוּ נְעִשְׂוּ פּוֹשְׁרִין, וְכָדִלְקָמָה.⁶³

53 ובטעם הדבר כתב רש"י (פסחים לו', א ד"ה פושרין) שאף מים פושרים ממהרים להחמיץ את העיסה, ואף מים שאינם פושרים אלא שנתחממו קצת כתב לעיל (ס"ק י) שאין ללוש בהם.

[משנ"ב ס"ק לא]

הִינֵי שְׁהַשְׁלִימִים שְׂלוּ עֲבָה.⁶⁴

54 והוכיח מכאן החק יעקב (ס"ק י) שמשמע שבתם כלי נחושת שאין נחושתו עבה אינו מחמם את המים שבו, ומותר ללוש במים אלו בדיעבד, אלא שלכתחילה אין לשאוב מים שלנו אף בכלי נחושת דק, וכמו שכתב המשנ"ב לעיל (ס"ק כה').

[משנ"ב ס"ק לב]

אַפְלֵ בְּהִנָּה מְפָר אֲפֵלוּ לֵשׁ בְּתַמְיִין.⁶⁵

55 וטעם הדבר מבואר בחזו"א (או"ח סי' קכא ס"ק יב ד"ה ומ"פ), שכיון שאין האיסור אלא משום קנס על שעבר על דברי חכמים שאסרו ללוש במים אלו ונדלהלן (ס"ק לד'), לא קנסהו אלא באכילה ולא בהנאה ושהייה בפסח.

ואף אם לא אפאה מיד אלא שהיה בלישתה פחות משיעור מיל, כתב בשעה"צ לקמן (סי' תסב ס"ק ז') לענין מי שלש עיסה במים שמעורבים בהם מי פירות שאף הם ממהרים להחמיץ את העיסה, שאין אסור אלא באכילה אבל לא בהנאה ושהייה בפסח. אמנם, החזו"א (שם, ובסי' קכב ס"ק ט) כתב, שבאופן ששהה בלישה אין האיסור משום קנס אלא משום חשש חימוץ, ואסור אף בהנאה ושהייה בפסח, וסיים שם, שאם אין בעיסה סימני חימוץ יש להקל בזה, והכל לפי ראות עיני המורה.

ולענין חליטה [נתינת הקמח במים רותחים], כתב המשנ"ב לעיל (סי' תנר ס"ק יג) שכיון שאסור לעשות כן משום חשש חימוץ, יש לאסור את העיסה בין באכילה ובין בהנאה ושהייה בפסח.

[משנ"ב ס"ק לד]

בְּיָן דְּצִין נִכְרַ בּוּ סִימְנֵי תַמְיִין לֹא קְנַסוּהוּ בְּשׁוּגְגָה.⁶⁶

56 והוא הדין אם טעה בדין והשב שמתיר ללוש במים שאינם מים שלנו, כתב בשעה"צ להלן (ס"ק מז') שנחשב הוא לשוגג [וכן כתב במשנ"ב לעיל (סי' שח ס"ק ו') לענין האיסור ליהנות ממעשה שבת].

